

EÖTVÖS LORÁND TUDOMÁNYEGYETEM
ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KAR

Szontagh Veronika Anna

Roma is? Áldozat is?

-

**Áldozathibáztatás az előítélet motiválta bűncselekmények
kisebbségi sértettjeivel szemben**

doktori értekezés tézisei

ELTE Állam-és Jogtudományi Doktori Iskola Kriminológia Doktori Program

Kutatóhely vezetője: Dr. habil. Ambrus István tanszékvezető egyetemi docens

Témavezető: Dr. habil. Bárd Petra Dóra egyetemi docens

Budapest, 2023

1. Problémafelvetés

Az „*áldozat iránti részvét csalóka*”¹ – írja Natascha Kampusch önéletrajzi könyvének epilógusában, amely megállapítás továbbgondolása adta a disszertáció kiinduló kérdéseit. Vajon tényleg megtévesztő vagy akár álságos az áldozat iránti részvét? Független az együttlézés az áldozat személyétől, etnikai származásától, szexuális hovatartozásától, vallásától, élethelyzetétől, társadalmi osztályától vagy egyéb más tulajdonságától? Ha pedig ezekre a kérdésekre a válasz igen, akkor megváltozik az emberek hozzáállása a bűncselekmény áldozataihoz?

Ezek a laikusnak tűnő felvetések számos igen fontos kriminológiai, szociológiai kérdésre világítanak rá. Felhívják a figyelmet az áldozattá válás alapvető kérdésére, a kisebbségi és/vagy marginalizált és/vagy stigmatizált sértettek áldozati státuszával kapcsolatos dilemmákra, továbbá az áldozathibáztatás jelenségére.

1.1. A témaválasztás okai

- 1) A nemzetközi és hazai kriminológiai, jogi és szociológiai irodalom az áldozathibáztatás és a gyűlölet-bűncselekmények kérdésével részletesen foglalkozott és foglalkozik,² de a tudományos írások kevesebb figyelmet szentelnek az előítéletes bűncselekmények – különösen az erőszakos gyűlölet-bűncselekmények – kisebbségi áldozataival szemben megjelenő áldozathibáztatás jelenségének. A disszertáció célja annak a negatív és káros folyamatnak a bemutatása, amely során a gyűlölet-bűncselekmény áldozataival szembeni részvét és együttlézés nemcsak, hogy őszintétlen és megtévesztő lehet, hanem a népszerűtlen áldozati csoportok esetében akár teljes egészében el is tűnhet. Ekkor az áldozat áldozati státusza megkérdőjeleződhet, sőt az elkövető helyett akár magát az áldozatot teszik felelőssé az őt ért bűncselekményért.
- 2) Az áldozathibáztatás a gyűlölet-bűncselekmények kontextusában olyan társadalmi csoportokkal szemben jelenik meg, amelyek irányába már amúgy is léteznek erőteljes sztereotípiák és előítéletek. A folyamat több szinten is káros: egyéni szempontból az áldozatok nem találkoznak a társadalom szolidaritásával, empátiájával és

---

¹ Natascha Kampusch (2010) *3096 nap*. Budapest: Scolar Kiadó, 256.

² A dolgozat elméleti keretének bemutatása során külön-külön is ismertetem ezeket a rész tématerületeket, korábbi kutatásokat, tudományos írásokat.

szimpátiájával; elveszíthetik a bizalmukat a társadalomban; továbbá súlyos pszichés problémák is jelentkezhetnek. A társadalmi szolidaritás pedig tovább csökkenhet.

A gyűlölet-bűncselekmények hasonlóképpen több rétegben – egyéni, közösségi és társadalmi szinten – fejtik ki hatásukat. Így a két jelenség metszetét több rétegben is lehet vizsgálni és értelmezni, figyelmet fordítani az egyéni áldozatokra, a közösségi következményekre és a strukturális kérdésekre.

- 3) A témaválasztás harmadik oka, hogy előtérbe helyezzem a roma áldozatokat. A kriminológia története és szakirodalma sokat foglalkozik a kisebbségi és/vagy marginalizált helyzet bűnözésre való hatásával. Mindez a közbeszédben a kisebbségek tagjainak bűnelkövetőként való megjelenítésében csapódik le. Ez Magyarországon is erőteljesen jelenlévő előítélet, ami hipotézisem szerint befolyással van nem csak általában a romák, hanem bűncselekmények cigány³ áldozatainak megítélésére is.

1.2. A dolgozat alapvetése

Az áldozathibáztatás egy olyan igazolási mechanizmus, amely ördögi körként – sok esetben a média vagy populista politikai környezet narratíváinak hatásával felerősítve – olyan erőteljes következményekkel bír, hogy az akár bűncselekményekbe is torkollhat, jelen esetben gyűlölet-bűncselekményekbe, amikor a csoport-hovatartozása miatt bántalmaznak valakit. A fogalmat és a jelenséget William Ryan pszichológus, szociológus használta elsőként és tette népszerűvé a *Blaming the Victim* című könyvében a kisebbségi és/vagy marginalizált helyzetben lévő csoportokra és ezeknek a csoportoknak a szocioökonómiai helyzetére vonatkoztatva.⁴ Ryan szerint gyakori jelenség az, amikor a többségi társadalom a szegényebb, nehezebb helyzetben lévő emberekről azt állítja, hogy azok maguk tehetnek a helyzetükről, lusták és nem érdekeltek abban, hogy javítsanak státuszukon, mivel jól megélik az állam által biztosított támogatásokból, segélyekből. Ryan világosan rámutatott arra, hogy ezzel a hátrányos helyzetben lévő személyeket hibáztatják és teljességgel figyelmen kívül hagyják a társadalmi struktúra befolyásoló szerepét. A sérülékeny és stigmatizált csoportok tagjai a depriváció,

---

³ Az értekezésben a cigány és roma kifejezést szinonimaként használom, mert csatlakozva Dupcsik Csaba álláspontjához, ez a vita nem eldöntött. A terminusokváltogatásával azt kívánom jelzni, hogy egyik kifejezést sem használom magától értetődő biztonsággal. Dupcsik Csaba (2018) *A magyarországi cigányság története. Történelem a cigánykutatók tükrében, 1890-2008*. Második, átdolgozott kiadás. Budapest: TK Szociológiai Intézet, 9.

⁴ William Ryan (1971) *Blaming the Victim*. New York: Vintage Books.

és/vagy a társadalmi igazságtalanság, és/vagy az intézményi diszkrimináció, illetve az előítéletek áldozatai. Következésképpen ezek a közösségek mint állítólagos gazdasági, kulturális, biológiai, politikai vagy egyéb veszélyforrások magas szintű hibáztatás célpontjaivá válnak. Ez a folyamat ördögi körré alakulhat, amiből a kilépés rendkívül nehéz, talán lehetetlen is, de a hatás kívülről, állami eszközökkel történő csökkentése, megszüntetése sem könnyű feladat. A disszertáció célkitűzése az ördögi kör folyamat egyes szakaszainak, elemeinek – gyűlölet-bűncselekmény, áldozathibáztatás, populizmus, romaellenesség – részletes ismertetése és a folyamat egészének az vizsgálata, vagyis annak elemzése, hogy miként kapcsolódnak és fonódnak össze ezek a részterületek. A disszertáció második részében ezt az elméleti koncepciót két esettanulmány segítségével illusztrálom.

1.3. Kutatási kérdések

- 1) Az első kutatási kérdés egy elméleti problémát állít a középpontba. Ahogy a bevezető elején olvasható, a gyűlölet-bűncselekmény és az áldozathibáztatás szakirodalma külön-külön igen jelentős, de a két témakör összekapcsolása kevésbé áll a tudományos érdeklődés fókuszában. A kérdés az, hogy miként konceptualizálható az áldozathibáztatás jelensége – amely ma sokkal inkább a szexuális jellegű bűncselekmények során használatos kifejezés – az előítélet motiválta bűncselekmények esetében.
- 2) Az első kutatási kérdésre adott válasz fényében a doktori értekezés szeretne választ adni arra a kérdésre is, hogy a stigmatizált és/vagy marginalizált kisebbségi csoportokhoz tartozó gyűlölet-bűncselekmény áldozatok – a dolgozat második részétől a cigányságra összpontosítva – miként és hol jelennek meg mint áldozatok? A társadalom, a közvélemény teljes jogú áldozatnak látja őket, vagy az áldozati státuszukat megkérdőjelezi, esetleg akár meg is tagadja azt? Vajon megjelenik velük szemben az áldozathibáztatás?
- 3) Az értekezés arra is keresi a választ, hogy ha a romák ún. „magyarelles” bűncselekmények elkövetőivé válnak, milyen előítéletek, sztereotípiák jelennek meg és ezek mutatnak-e hasonlóságot azokkal a narratívákkal, amelyek áldozattá válásuk során fogalmazódnak meg. Vagyis a kérdés az, hogy a romákkal szembeni társadalmi

attitűdök, narratívák hasonlóak-e, ha a romák áldozatként vagy elkövetőként szerepelnek.

2. A doktori értekezés módszertana

Az értekezés első részének – elméleti keret ismertetése és a társadalmi kontextus bemutatása – módszertana a *desk research*. A dolgozat ezen részében feldolgoztam a már meglévő szakirodalmi forrásokat, korábbi kutatásokat. A *desk research* során ezeket az összegyűjtött kutatási adatokat, szakirodalmat rendszereztem és a doktori témámhoz kapcsolódóan újraértelmeztem.

Az értekezés második részének módszertana a kvalitatív esettanulmány⁵, egy számos tudományterületen alkalmazott metódus, amelynek fő jellegzetessége, hogy mennyiségi szempontból kisléptékű, csak néhány személy, szervezet stb., vagy jelen esetben esemény bemutatására és elemzésére törekszik, vagyis az esettanulmány célja az egyedi, ritka események megértése. Az esettanulmány egy mezoszintű eszköz, amely nemcsak egy egyszerű adatgyűjtési módszer, hanem az általánosítás felé mutató, akár elméletalkotásra is megfelelő eszköz, de a cél általában inkább az egyediségek hangsúlyozása.

Az esettanulmány készítésének fontos módszertani kritériuma, hogy a feldolgozott eset(ek) nem véletlenszerűen kerül(nek) kiválasztásra, hanem a kiválasztás mögött tudatos döntés áll. Az esetek kiválasztásakor azt tartottam szem előtt, hogy az események a disszertációban felvázolt problémakörök lényeges összetevőit tartalmazzák és azokat más eseteknél hatásosabban jelenítsék meg. A választott módszertan – az esettanulmány készítése és az annak keretében végzett kritikai diskurzuselemzés – jellegeből adódóan nem tud reprezentatív lenni és nem is törekszik erre. A dolgozatban megfogalmazott konklúziók nem tekinthetőek általános érvényű következtetéseknek, de lehetőséget teremtenek a továbbgondolásra.

---

⁵ Az esettanulmány módszertana nem áll távol a jogtudományi kutatásoktól és jogi oktatástól, a módszer kidolgozását és intézményesítését Christopher Langdell nevéhez kötik, aki a Harvard dékánja volt az 1870-es években. A módszer kidolgozásával a fő célja az volt, hogy egyes jogi eseteken keresztül általánosan értelmezhetővé tegye a jogi alapelveket. Russel L. Weaver (1991) Some reflections on the case method. *Legal Studies*, 11(2): 155-171.

Pál Gábor (2020) Kvalitatív esettanulmány és diskurzuselemzés. In: Jakab András, Sebők Miklós (szerk.) *Empirikus jogi kutatások*. Budapest: Osiris Kiadó, 461-475.

Az értekezésben a romaellenességre helyezem a hangsúlyt, ennek oka, hogy Magyarországon a cigányság a legnépesebb etnikai kisebbség,⁶ illetve ez a leginkább elutasított társadalmi csoport. Az esettanulmányok keretében feldolgozom a 2011-es gyöngyöspatai eseményeket, amelyet Feischmidt Margit és Szombati Kristóf a *magyarországi szélsőjobboldal laboratóriumaként* jellemez.⁷ A Jobbik Magyarországért párt tüntetése, majd a különböző szélsőjobboldali, paramilitáris szervezetek jogellenes „járőröző” tevékenysége, a cigány lakosság hetekig tartó megfélemlítése, a hatósági hibák, az országos politika hozzáállása az bűncselekményhez, mind-mind egyedivé és kiemeltté teszi az ügyet. A másik kiválasztott eset a 2009-es Tavaszmező utcai bűncselekmény. Ez azért jelentős és egyedi, mert ez egy *fordított eset*, abban az értelemben, hogy a tényállás nem a kisebbségi áldozatokat részesítette fokozott védelemben, hanem ún. „magyarellenes”⁸ bűncselekmény, amelynek elkövetői romák voltak. Ennek a két – kriminológiai szempontból – eltérő ügynek a feldolgozása összehasonlításra ad lehetőséget: rávilágít arra, hogy a cigányok miként jelennek meg áldozatként és elkövetőként (gyűlölet-)bűncselekmények esetében.

Az esettanulmány elkészítése magában foglalhat számos más módszert is, mint például interjúzás, diskurzuselemzés, dokumentumelemzés, képek vagy audiovizuális anyagok feldolgozása. Az értekezésben a két esettanulmány elkészítéséhez forrásként bírósági ítéleteket, ombudsmani jelentéseket, parlamenti anyagokat és a civil/jogvédő szervezetek árnyékjelentéseit használtam fel. Továbbá mindkét esetben feldolgoztam a témában már megjelent szakirodalmat is. Az esettanulmányok a kritikai diskurzuselemzéssel váltak teljessé. A tartalomelemzés (médiacselekmény) célja megvizsgálni, hogy az online médiumok miként számolnak be a kiválasztott két esetről és milyen narratívákat jelenítenek meg. A kvalitatív tartalomelemzés lehetőséget teremt arra, hogy egy adott szöveg mélyebb, háttérben meghúzódó látens szintjét is meg tudjuk ragadni. A kvalitatív médiacselekmény módszerén belül a kritikai

---

⁶ A 2011-es népszámlálás önbevalláson alapuló adatai alapján 315.583 fős roma népesség él Magyarországon. Részletes adatokért lásd: Központi Statisztikai Hivatal (2014) *2011. évi népszámlálás 9. Nemzetiségi adatok*. Budapest: KSH, 15, 58, 62. és 66. http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_09_2011.pdf (letöltés dátuma: 2022. november 17.). A szociológiai kutatások ennek többszörösére becsülik a romák lélekszámát. Az utolsó, a cigány népesség számának meghatározását célul kitűző kutatást a Debreceni Egyetem végezte. A felmérés becslése alapján Magyarországon 876 ezer cigány él. Tátrai Patrik, Pásztor István Zoltán (2018) A roma népesség területi megoszlásának változása Magyarországon az elmúlt évtizedekben. *Területi Statisztika*, 58(1): 3-26.

⁷ Szombati Kristóf, Feischmidt Margit (2012) *Gyöngyöspata 2011: A magyarországi szélsőjobboldal laboratóriuma: A politikai mozgósítás és az interetnikus konfliktus elemzése és tanulságai*. Budapest: Ökopolisz Alapítvány.

⁸ A magyarellenes kifejezést a dolgozat további részében végig idézőjelbe fogom tenni. Ennek oka, hogy természetesen a magyarországi romák is magyar állampolgárok, így a „magyarellenes” indíték véleményem szerint nem értelmezhető. A ki fejezést azért használom mégis, mert a Tavaszmező utcai támadás kúriai ítéletében ez a kifejezés szerepel.

diskurzuselemzés – *critical discourse analysis* (CDA) – módszerét alkalmaztam. A társadalom-magyarázatra törekvő irányzat – amely Teun A. van Dijk nevéhez fűződik – minden szövegtípusra alkalmazható, leggyakrabban azonban a médiában megjelent írott szövegek elemzésére használják. A módszer elsődleges célja, hogy a szöveg elemzése által a társadalomról, annak működési mechanizmusairól, hatalmi viszonyairól, társadalmi-politikai stratégiákról adjon képet.⁹

A médiaelemzéshez kiválasztott három médium az *Index*, az *Origo* és a *kuruc.info*. A kiválasztás szempontjai között szerepelt, hogy a Tavaszmező utca és a gyöngyöspatai események időpontjában az adott online hírportál már létezzen és a látogatottsága magas legyen,¹⁰ illetve, hogy a portálok archívuma könnyen hozzáférhető legyen, ami a koronavírus járvány idején is lehetővé tette a cikkek feldolgozását. A vizsgált időszak az adott eset megtörténte utáni első nap és a jogerős ítéletet követő egy hét (Tavaszmező utca esetében: 2009. október 1. és 2013. február 14. között. Gyöngyöspata esetében: 2011. március 6. és 2017. február 15. között). A jogerős ítélet utáni egy hétnek azért tulajdonítok jelentőséget, mert így az ítélethirdetés utáni esetleges elemzőcikkek is belekerülhetnek a vizsgált mintába. Az esetek megtörténtekor az *Index* és az *Origo* független hírportálnak tekinthető, de fontos megemlíteni, hogy az *Origo* a 2014-es szerkesztőségváltást követően nyíltan kormányközeli hírportállá vált.¹¹ A *kuruc.info* a vizsgált időszakban – és mind a mai napig – szélsőjobboldali, radikális portálnak tekinthető.¹² A radikális honlapon megjelenő cikkek elemzésének fő célja az volt, hogy ismertessem, milyen roma ellenségképet konstruál a szélsőjobboldali közeg.¹³

---

⁹ Teun van Dijk (1993) Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society*, 4(2): 249-283.

¹⁰ Az online portálok látogatottsági adataihoz való hozzáférés nem egyszerű feladat. A Gemius oldalon mindössze 2018 és 2020 között érhetőek el ingyenesen a látogatottsági adatok, a más időpontok lekérése fizetős szolgáltatás. Végül a Médiakutató oldalán készített elemzés és azon adatok alapján választottam ki a fent említett két hírportált, amely a vizsgált időszakban a legolvasottabbak voltak. Tóth Borbála (2012) A digitális média feltérképezése: Magyarország. *Médiakutató honlapja*, 1.3.1.2 pont.

https://www.mediakutato.hu/cikk/2012_03_osz/02_digitalis_media_felterkepezese (letöltés dátuma: 2022. augusztus 16.). A 2017 év második felének és 2018 első félévének adataiért lásd: <https://ite.hu/legnezettebb-hazai-weboldalak-rangsora/> (letöltés dátuma: 2022. augusztus 16.).

¹¹ Bednárík Imre, Boda András (2014) Új főszerkesztő az Origónál. *Nol.hu*. <http://nol.hu/belfold/uj-foszerkesztő-az-origonal-1465881> (letöltés dátuma: 2022. augusztus 16.). Az *Index* politikai irányvonala 2020 nyarán változott meg, amikor az Index Zrt. vezetése elbocsátotta Dull Szabolcs főszerkesztőt. Ezután az egész szerkesztőség felmondott, majd Telex néven új hírportált indítottak. Ez a változás nem érinti a vizsgált időszakot.

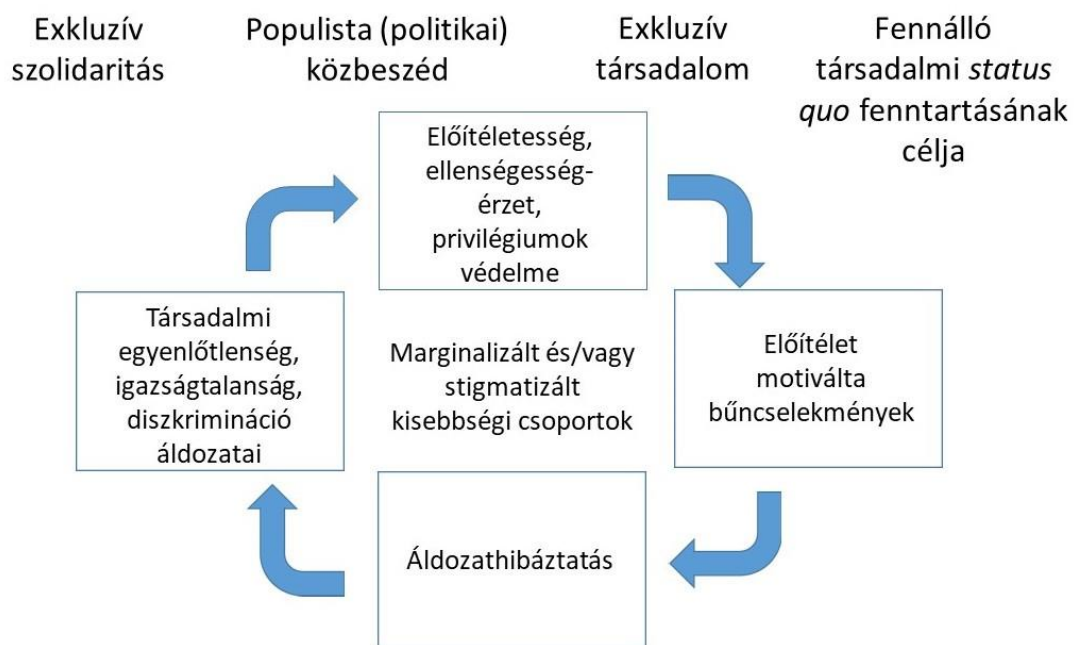
¹² A *kuruc.info* hírportál a gyöngyöspatai események idején nyíltan támogatta a Jobbikot, illetve a párthoz tartozó paramilitáris csoportokat. A Jobbik felemelkedésének idejében az internetes portál a szélsőjobboldali weboldalak közül népszerűnek volt tekinthető, ez különösen igaz a fiatal felnőtt korosztályra. Róna Dániel, Sörös Anett (2012) A *kuruc.info* nemzedék. Miért népszerű a Jobbik a fiatalok között? In: Szabó Andrea (szerk.) *Racionálisan lázadó hallgatók 2012: Apátia – Radikalizmus – Posztmaterializmus a magyar egyetemisták és főiskolások körében I.* Szeged: Belvedere Meridionale, 113–157, 129-135.

¹³ A *kuruc.info*-n található cikkek vizsgálatához, elemzési szempontok kialakításához nagy segítséget nyújtott Glózer Rita (2013) A „cigányok” mint ellenség. In: Bogdán Mária et al. (szerk.) „*Csak másban*” Roma

3. A doktori értekezés eredményei

Azt vizsgáltam, hogy a társadalomban jelen lévő előítéletek és sztereotípiák, amelyekkel a hazai cigányság nap mint nap találkozik, vajon tényleg hatással vannak-e a megítélésükre, ha gyűlölet-bűncselekmény áldozataivá válnak. Kérdésként felerült, hogy beszélhetünk-e a romák esetében *ideális áldozatok*ról vagy továbbgondolva Nils Christie fogalmát, *ideális áldozati csoport*ról. Az értekezés egyik fő dilemmája, hogy létezik-e egy ördögi kör folyamat, amely hatással van az előítéletes bűncselekmények kisebbségi áldozataira.

Ábra 1.
Ördögi kör folyamat ábrázolása (saját szerkesztés)

- 1) A disszertációban ismertetett **előítéletek és sztereotípiák** meggátolják, hogy a romák teljes jogú tagjai legyenek a társadalomnak, ami egyben azt is jelenti, hogy nem tudnak, vagy inkább a társadalom nem teszi lehetővé, hogy *ideális* áldozatok legyenek. Az emberek a leginkább olyan csoportokat sorolnak az áldozati „hierarchia” legaljára, mint a hajléktalanok vagy a kábítószerfüggők, illetve a fiatal, gazdaságilag hátrányos helyzetben lévő kisebbségi csoportokhoz tartozók.¹⁴ Ezeknél a társadalmi csoportoknál sok esetben

reprezentáció a magyar médiában. Budapest, Pécs: Gondolat Kiadó, PTE Kommunikáció- és Médiatudományi Tanszék, 123-140 és Petre Breazu, Aiden McGarry (2023) Romaphobia in the UK Right-Wing Press: racist and populist discourse during the Brexit referendum. *Social Semiotics*, online first tanulmánya.

¹⁴ Simon Green (2007) Crime, Victimisation and Vulnerability. In. Sandra Walklate (ed.) *Handbook of Victims and Victimology*. Devon: Willan, 91-118, 92.

felmerül az érdemesség, az önhiba kérdése, vagyis hogy maguk tehetnek-e a helyzetükről, maguk okozták-e azt, hogy ilyen társadalmi szituációba kerültek. Ez az a jelenség, amit William Ryan áldozathibáztatásnak tart. Ez a társadalmi helyzet, a hozzá kapcsolódó előítéletek, sztereotípiák, kiegészülve a populista politikai narratívákkal (erőszakos) gyűlölet-bűncselekményekhez vezethetnek.

- 2) A romákkal szembeni egyik legerősebb és leggyakoribb előítéletes megnyilvánulás a cigányság vélt bűnözési hajlamára, illetve a bűnözésben való nagyarányú részvételével, továbbá különböző szociális juttatásokhoz való érdemtelen hozzáféréssel kapcsolatos. A gyöngyöspatai események médiaelemzésének körébe vont cikkek és megszólalások esetében is megjelennek ezek az előítéletek, például nyílt áldozathibáztató mondatok formájában, amelyek egyértelművé teszik, hogy a beszélő szerint a romák tehetnek a kialakult helyzetről. A diskurzuselemzésben olvasható egyéb példák sokkal eufemisztikusabb és szofisztikáltabb módjai az áldozatokolásnak. A romák sztereotip módon történő vizuális ábrázolása, vagy a „láthatatlanságuk”, azaz hogy nem kapnak megfelelő megszólalási lehetőséget, mind felerősíthetik a már meglévő előítéleteket. A későmodernitásban a média és ezáltal a nyilvánosság egyre nagyobb teret nyer, egyre inkább felgyorsul a hírek, a beszámolók áramlása. Ez a folyamat befolyással lehet a társadalmi szolidaritásra is, hiszen kevesebb idő és lehetőség van az átgondolt hírfogyasztásra, saját narratívák kialakítására. A Hannah Arendt-i értelemben vett **exkluzív szolidaritás** esetében a szolidaritás kizárólag egy csoportra terjed ki, amelynek megszilárdulásában szerepet játszanak a saját csoporton belüli közös érdekek. A gyöngyöspatai események sajtója részben¹⁵ rávilágított arra is, hogy a felgyorsult médiaközegben, a felgyorsult információáramlásban az áldozatok nehezen tudják traumáikat, átélt szenvedéseiket, sérelmeiket artikulálni, ami a másodlagos viktimizáció egyik formájához, áldozathibáztatáshoz vezethet. Továbbá Arendt szerint a szolidaritásnak nemcsak egy érzésnek kell lennie, hanem tettekben is meg kell nyilvánulnia, például politikai cselekvések formájában.¹⁶

A kérdés, hogy az exkluzív szolidaritásban szerepet játszanak-e a romákkal szembeni előítélet leggyakoribb esetei, a „cigánybűnözés” vagy az érdemtelenesség narratívája? A

---

¹⁵ Fontos kiemelni, hogy a két független portál többször is megszólaltatta az áldozatokat, de álláspontom szerint nem olyan mélységben, amely lehetőséget teremtett volna arra, hogy jobban megismerjük a gyöngyöspatai áldozatokat.

¹⁶ Hannah Arendt (1991) *A forradalom*. Budapest: Európa Kiadó.

cigányok szociális problémaként történő ábrázolása, összekapcsolásuk a bűnözéssel, a romákkal kapcsolatos előítéletes, kriminalizáló és biztonságiasító elgondolások hatással vannak a társadalmi vélekedésre és közbeszédre. A felnagyított és eltúlzott beszámolók az emberekben félelmet generálnak és a társadalom többségi tagjai azt várják, hogy az állami, ezen belül a hatalmi kontroll intézményei kezeljék a problémát. Ám ha a társadalom bizonyos csoportjai úgy látják, hogy az állami intézmények ezt nem tudják, vagy nem akarják megtenni, akkor önszerveződő, „rendfenntartó” csoportokba tömörülhetnek és előtérbe kerülhetnek a csoportok. Ezek a csoportok szintén használják a médiát, ami tovább erősítheti a morális pánikot. Ez pedig gyengítheti a szolidaritást, még abban az esetben is, ha a romák bűncselekmény áldozataivá válnak. Az érdekes – *ideális*– és érdemtelen áldozatok közötti különbségtétel befolyással bír a szolidaritásra, az empátiára és a szimpátiára.

- 3) Itt kerül képbe a **populista politikai kommunikáció**. Amikor egy populista politikai berendezkedés vagy politikus kijelöl egy bűnbakot, vagy azt, hogy mit és kit vagy éppenséggel mit és kit nem tekint népnek, akkor ez gátat szab a különböző társadalmi csoportok közötti érdemi párbeszédnek és a szolidaritás megnyilvánulásának. A populizmus egyben identitáspolitika is. A populisták úgy vélik, hogy morálisan magasabb rendű elképzelések mentén meg tudják határozni, hogy ki tartozik a buberi értelemben vett *mi* és az *ők* kategóriájához.¹⁷ Fülöp Éva és Kővágó Pál szerint a populista mozgalmak támogatottságának egyik oka a relatív depriváció érzése, ami abból fakad, hogy mások kedvezőbbben részesülnek a javakból, mint a saját csoport. Ez kéz a kézben jár az igazságtalanság és a neheztelés érzésével és megtörténik annak a csoportnak a hibáztatása, amely miatt ez a megfosztottság-érzet kialakult.¹⁸ A legtöbb társadalmi hiányérzet bonyolult szocioökonómiai összefüggésekből keletkezik és táplálkozik, de a csoporttagok egy leegyszerűsített értelmezés kialakításában érdekeltek, hiszen ennek átadása, befogadása és megértése könnyebb folyamat.

A konkrét esetekre vetítve moindezt jól látható, hogy a hazai cigánysággal szembeni előítéletek erőteljesen megjelennek és a politikai elit tagjai gyakran ráerősítenek ezekre populista megszólalásokkal, cselekvésekkel. Ilyen például az, amikor a kormányfő

---

¹⁷ Martin Buber (1999) *Én és Te*. Budapest: Európa Kiadó.

¹⁸ Fülöp Éva, Kővágó Pál (2018) A történelmi sérelmekhez való viszonyulás és a kisebbségi csoportokkal szembeni intolerancia összefüggései. In: Fülöp Éva, Kővágó Pál (szerk.) *A kollektív áldozati szerep szociálpszichológiája*. Budapest: Oriold és Társai, 371-400, 392.

érdemtelen jövedelemnek címkézi a szegregált oktatásért kapott kártérítést, vagy ilyenek bizonyos társadalmpolitikai lépések, mint a szociális juttatások szűkítése vagy a feltételek szigorítása, amivel a romák és/vagy a szegények kiszorulnak és kiesnek a szociális rendszerből. A nem megfelelő politikai cselekvéshez tartozik az is, hogy a magyar állam nem határolódik el az extremistáktól és nem áll ki határozottan a szélsőséges ideológiákkal és csoportokkal szemben. Ezek mind-mind erősítik a cigánysággal szembeni sztereotípiákat és az ellenségesség-érzetet, így a velük szembeni társadalmi szolidaritás vagy empátia csökkenthet, eltűnhet, sőt átfordulhat ellenségességre.

- 4) A fenti jelenségek együttesen elvezethetnek **gyűlölet-bűncselekmények**ig. A szolidaritás még ekkor is kialakítható lenne, de az állam ebben a kérdésben is gyakran ad rossz társadalmi és jogi választ. Az előítélet motiválta bűncselekmények nem megfelelő nyomozása, kezelése, vagy jogi minősítése negatív üzenetet küld az áldozatoknak. A kisebbségi csoportokhoz tartozó áldozatok nem kapják meg a megfelelő segítséget, nem férnek hozzá az igazságszolgáltatáshoz, ami az egyébként is magas szintű bizalomhiányt tovább erősíti, ami bizalomvesztéshez vezethet. Ez még úgy is megtörténik, hogy az elmúlt években egyértelműen látható előrehaladás és fejlődés, mind a jogalkotás, mind a jogalkalmazás területén. Ezek ellenére az előítélet motiválta bűncselekmények jogi és áldozatvédelmi kezelése nem mindig megfelelő. Ennek okai többértékesek: egyrészt az áldozatok nem bíznak a hatóságokban, tartanak a másodlagos viktimizáció különféle formáitól, nem ismerik fel, hogy áldozattá váltak vagy a jogismeret és/vagy jogtudat hiánya az, ami meggátolja az ügy szakzerű kezelését. Másrészt rendszerszintű problémák is fennállnak, mint például a hatóságok előítéletes attitűdje, a speciális tudás hiánya és a gyűlölet-bűncselekmények politikai vonatkozásai. A gyűlölet-bűncselekmény tényállásoknak, minősítő körülményeknek van egy aufklérista funkciója, amire épp azért van szükség, mert történelmileg hátrányt szenvedt vagy jelenleg is szenvednek bizonyos kisebbségi csoportok, illetve alacsonyabbrendűnek találják őket.¹⁹ Ezzel a lenézéssel, megvetéssel és elutasítottsággal – a gyűlölködők, előítéletesek szemében – szöges ellentétben áll a fokozott büntetőjogi védelem, tehát megindokolják maguknak, hogy erre nem érdemesek a romák vagy akármelyik másik kisebbségi csoport. Ez is értelmezhető áldozathibáztatásként.

---

¹⁹ Bárd Petra (2014) A gyűlölet-bűncselekmény hatékony üldözésének társadalmi feltételrendszere. In: Borbíró Andrea et al. (szerk.) *A büntető hatalom korlátainak megtartása: a büntetés mint végső eszköz. Tanulmányok Gönczöl Katalin tiszteletére*. Budapest: Eötvös Kiadó, 29-40.

A gyöngyöspatai események eskalációja, a rendőrség nem megfelelő fellépése, a büntető eljárások elmaradása értelmezhető úgy, hogy az állam cserben hagyta a romákat, az áldozatokat. A helyzetet súlyosbította az események időszakában lezajlott politikai diskurzus is. Gyöngyöspata és a településen élő romák egyértelműen a közbeszéd főszereplőivé léptek elő 2011-ben. A politikai aktorok saját érdekeik szerint alakították a vitát, de hol voltak ebben a az egyoldalú párbeszédben a cigányok? A médiában az erőszaknak, a morális pániknak van hírértéke. Ezért a gyűlölet-bűncselekmények sokszor csak addig érdekesek, ameddig az áldozatok szenvedését be lehet mutatni.

- 5) A gyöngyöspatai események magukkal hozták a bűncselekmény megtörténtét követő **áldozathibáztatást**. Azok a narratívák ugyanis, amelyek szerint a településre érkező szélsőjobboldali paramilitáris csoportok „rendfenntartásának” motivációja a romák korábbi vélt vagy valós cselekedete vagy életmódja, szintén tekinthetők áldozatokolásnak. Megvizsgálva az áldozathibáztatás okainak elméleteit, több is rendelkezik magyarázóerővel gyűlölet-bűncselekmények esetében is.

A roma áldozatok nem tekinthetőek a Nils Christie-i értelemben vett *ideális* áldozatnak. Az áldozatok a társadalom szemében vagy megérdemlik a szimpátiát vagy hibáztatják őket az elszenvedett sérelmek miatt. Earl Rubington és Martin Weinberg úgy találja, hogy a szimpátiát nagymértékben befolyásolják az olyan tényezők, mint a kor, a társadalmi státusz vagy a nem.²⁰ A szimpátiára nem érdemes áldozat Candance Clark szerint kétféle címkét kaphat: 1) a társadalom szemében nem megfelelő érzelmi reakciókat mutató személy (*emotional deviants*); 2) a deviáns, akit hibáztatnak a bűncselekmény megtörténtéért.²¹ A roma áldozatok – akik mind a két fent említett címkét megkapják –, esetében a szimpátia mértékét befolyásolják a korábban említett előítéletek és a társadalmi státuszuk. A cigány áldozatok iránt nehezen mutat együttérzést a többségi társadalom.

A gyöngyöspatai események elemzésénél talán a legerősebb magyarázóerővel a rendszerigazolás elmélete bír. A rendszerigazolás elmélete²² azért jelentős, mert a klasszikus áldozathibáztatás mellett megjelenik a társadalmilag hátrányos helyzetű,

---

²⁰ Earl Rubinton, Martin Weinberg (1987) *Deviance: The Interactionist Perspective*. 5th ed. New York: MacMillan, 291, 298, 300-301.

²¹ Candance Clark (1987) Sympathy Biography and Sympathy Margin. *American Journal of Sociology*, 93(2): 290-321, 313.

²² John T. Jost, Mahzarin R. Banaji (1999) A sztereotipizálás szerepe a rendszer igazolásában, a hamis tudat. In: Hunyady György, David L. Hamilton, Nguyen Luu Lan Anh (szerk.) *A csoportok percepciója*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 489-518; John T. Jost, Mahzarin R. Banaji, Brian A. Nosek (2004) A decade of system justification theory: Accumulated evidence of conscious and unconscious bolstering of the status quo. *Political Psychology*, 25(6): 881-919.

marginalizált csoportok okolása is, vagyis a fennálló politikai-gazdasági-társadalmi rendszer igazolása. Az elmélet nagyobb figyelmet szentel a társadalmi intézmények, normák és ideológiák szerepének. Ennek okai között a kapitalista berendezkedést, a protestáns munkaetikát, vagy a meritokratikus ideológiát lehet említeni, míg személyes szinten például a politikai konzervatív nézetek elfogadását, vagy éppen a disszonanciacsökkentést, amikor a hátrányos helyzet észlelése disszonanciát kelt a társadalmi igazságossággal kapcsolatos elvárásokkal, az igazságos világba vetett hittel szemben.²³ Vagyis a rendszerigazolás a **fennálló status quo racionalizációját** és az erre irányuló motivációt jelenti, de ez nem egyenlő a társadalmi egyenlőtlenség támogatásával, csak annyiban, amennyiben ezek a jelenségek jelen vannak egy társadalomban és ezek részei a kapitalista berendezkedésnek.²⁴ Ezt a fajta igazolási folyamatot befolyásolják a létező, kedvezőtlen sztereotípiák is, hiszen, ha valaki elfogadja, hogy például a szegények lusták és nem akarnak dolgozni, akkor a szemében jogos lesz az a feltételezés, hogy a szegények *szegények*. A rendszerigazolás elméletének olyan negatív következményei lehetnek, mint az alacsonyabb státuszú csoportok degradálása, amely szorosan összefügg az előítéletességgel.

Az értekezés egyik fő következtetése, hogy a fent bemutatott folyamat fenntartja a kialakult társadalmi *status quo-t*, védve a privilegizált csoport érdekeit. Gyakori jelenség az, amikor a többségi társadalom a szegényebb, nehezebb helyzetben lévő emberekről azt állítja, hogy azok maguk tehetnek a helyzetükről, lusták és nem érdekeltek abban, hogy javítsanak státuszukon, mivel jól megélik az állam által biztosított támogatásokból, juttatásokból és segélyekből. William Ryan világosan rámutatott arra, hogy a társadalom többségi tagjai gyakran ezzel a vélekedéssel hibáztatják a hátrányos helyzetben lévő személyeket és teljességgel figyelmen kívül hagyják a társadalmi struktúra befolyásoló szerepét. A szociális problémák határai összemosódnak a deviancia határaival, aminek a későmodernitásban az egyik következménye a büntető populizmus megjelenése. Az állam intoleranciával fordul ezekhez a jelenségekhez, élethelyzetekhez, végső soron kriminalizálja is azokat, ezzel gyors és látványos büntetőpolitikai megoldást nyújtva szociális problémákra.²⁵

---

²³ Berkics Mihály (2008) A társadalmi viszonyok és a társadalomban zajló versengés igazságosságának észlelése. PhD disszertáció. Budapest: ELTE PPK, 15.

²⁴ Uo.

²⁵ Magyarországon ezt jól illusztrálja a hajléktalanság kriminalizálásának fokozatos bevezetése, ezzel kapcsolatban lásd: Borbíró Andrea (2014) Amikor a kriminálpolitika a probléma. *Fundamentum*, 2014/3: 41-45; Podoletz Léna (2020) *Állami kontroll és marginalizáció*. PhD disszertáció. Budapest: ELTE ÁJK; Kiss László, Lévay Miklós (2020) Még egyszer a hajléktalanok büntethetőségéről. *Közjogi szemle*, 13(1): 8-21; Bárd Petra,

A disszertáció másik fontos következtetése, amelyet az esettanulmányok is alátámasztanak, hogy az előítélet motiválta bűncselekményeknek van politikai kockázata és politikai súlya. Uszkiewicz Erik doktori értekezésében rámutat arra, hogy ha egy állam nem képes megvédeni kisebbségi állampolgárait, negatív és dehonesztáló képet fest róluk, az ellentmond a liberális demokrácia alapelveinek. A rasszista erőszakot támogató vagy azt elbagatellizáló, vagy azzal szemben közömbös politikai közbeszéd hatással van a gyűlölet-bűncselekmények alakulására.²⁶ A kormányzat kisebbségi csoportokkal szembeni biztonságiasító retorikája tetten érhető: a biztonságiasítás technikájával a hatalom kiemel bizonyos életviszonyokat és azokat fenyegetésként jelöli meg, majd különböző szabályokat alkot rá. Ez nem minden esetben kritizálható magatartás (pl. bizonyos nyugat-európai államokban a terrorizmus valós veszélyt jelent), de egyes esetekben nem kriminológiai, hanem (populista) politikai szempontok állnak a kiválasztás mögött, ami aztán erősíti az előítéleteket.²⁷ (Ilyen például az illegális migráció, vagy a hajléktalanság kriminalizációja, illetve az LMBTQ+ közösség összerosása a pedofiliával.)

Mi történik fordított esetben, amikor a (gyűlölet-)bűncselekmények elkövetői a romák? Hasonló bizalomvesztés és bizalomhiány alakul ki. A roma-nem roma konfliktus „magyarellenesnek” mondott motivációja álláspontom szerint nem megfelelő jogalkalmazói minősítés és értelmezhetetlen fogalom a roma - nem roma relációban. Növelheti és mélyítheti az egyébként is létező törésvonalakat, meg- és felosztja a magyar társadalmat.

Ha a gyöngyöspatai és a Tavaszmező utcai esettanulmányt abból a szempontból vizsgáljuk, hogy miként ábrázolja és mutatja be a romákat, számos hasonlóság érhető tetten. Akár áldozatok, akár elkövetők a romák, a származás hangsúlyosan megjelenik. Az áldozatok esetében ez a hangsúlyozás lehet megfontolandó szempont, mert épp a származásuk az, ami miatt bűncselekmény sértettjeivé, áldozataivá váltak. Ellenben a fent említett ördögi kör miatt a cigánysághoz való tartozás hangsúlyozása negatív előjellel jelenik meg. Ez nem a jogi szabályozás szintjén történik meg, hiszen az előítéletes bűncselekmények roma áldozatai fokozott védelmet kapnak, de a retorika szintjén igen. A roma áldozatok áldozati státusza megkérdőjeleződik, akár el is tűnhet, pont a csoportthovatartozásuk miatt.

Szontagh Veronika (2021) Áldozathibáztatás kisebbségi csoportok sértettjeivel szemben. *Szociológiai Szemle*, 31(1): 29-56, 40-41.

²⁶ Uszkiewicz Erik (2022) *Romák és rendőrök – egy neuralgikus viszonyrendszer Magyarországon*. PhD disszertáció. Budapest: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar, 203.

²⁷ A biztonságiasításról bővebben lásd: Korinek László (2023) *Paradoxonok a kriminológiában*. Budapest: ORAC Kiadó Kft., Nagy Veronika (2020) *A mobilitás biztonságiasítása*. Budapest: Campus Kiadó.

A származás akkor is előtérbe kerül, amikor a romák elkövetői a büntettnek. Ez ráerősít azokra a sztereotípiákra és előítéletekre, amelyek összekapcsolják a romákat a bűnözéssel. A médiának erre kiemelten kell figyelnie, és felelősége van abban, hogy sem szavakkal, sem vizualizációs eszközökkel ne erősítse a „cigánybűnözés” narratíváját. A származásra való utalás a roma személyeket egy tulajdonságukra, az etnikai hovatartozásukra redukálhatja. Ez a gyűlölet-bűncselekmények esetében nehéz kérdés, mert éppen a csoport-hovatartozás az, ami hangsúlyos, hiszen az elkövető szemében is homogén csoportként jelenik meg a cigányság. Hiába az előítélet motiválta büntettek egyik fő attribútuma a csoport-hovatartozás, ekkor sem szabad csak erre az egy tulajdonságra koncentrálni. Főképp annak fényében igaz ez, hogy ez gyakran visszaüt, mivel azt a társadalmi szolidaritás, amit a jogi szabályozás elviekben igyekszik elérni, azt a roma áldozatok nem kapják meg.

4. Felhasznált irodalom

- Arendt, Hannah (1991) *A forradalom*. Budapest: Európa Kiadó.
- Bárd Petra (2014) A gyűlölet-bűncselekmény hatékony üldözésének társadalmi feltételrendszere. In: Borbíró Andrea et al. (szerk.) *A büntető hatalom korlátainak megtartása: a büntetés mint végső eszköz*. Tanulmányok Gönczöl Katalin tiszteletére. Budapest: Eötvös Kiadó, 29-40.
- Bárd Petra, Szontagh Veronika (2021) Áldozathibáztatás kisebbségi csoportok sértettjeivel szemben. *Szociológiai Szemle*, 31(1): 29-56.
<https://doi.org/10.51624/szocszemle.2021.1.2>
- Berkics Mihály (2008) A társadalmi viszonyok és a társadalomban zajló versengés igazságosságának észlelése. PhD disszertáció. Budapest: ELTE PPK.
- Borbíró Andrea (2014) Amikor a kriminálpolitika a probléma. *Fundamentum*, 2014/3: 41-45.
- Breazu, Petre, Aiden McGarry (2023) Romaphobia in the UK Right-Wing Press: racist and populist discourse during the Brexit referendum. *Social Semiotics*, online first.
<https://doi.org/10.1080/10350330.2023.2165907>
- Buber, Martin (1999) *Én és Te*. Budapest: Európa Kiadó.
- Clark, Candance (1987) Sympathy Biography and Sympathy Margin. *American Journal of Sociology*, 93(2): 290-321. <https://doi.org/10.1086/228746>
- Dupcsik Csaba (2018) *A magyarországi cigányság története. Történelem a cigánykutatások tükrében, 1890-2008*. 2nd ed. Budapest: TK Szociológiai Intézet.
- Fülöp Éva, Kővágó Pál (2018) A történelmi sérelmekhez való viszonyulás és a kisebbségi csoportokkal szembeni intolerancia összefüggései. In: Fülöp Éva, Kővágó Pál (szerk.) *A kollektív áldozati szerep szociálpszichológiája*. Budapest: Oriold és Társai, 371-400
- Glózer Rita (2013) A „cigányok” mint ellenség. In: Bogdán Mária et al. (szerk.) *„Csak másban” Roma reprezentáció a magyar médiában*. Budapest, Pécs: Gondolat Kiadó, 123-140.
- Green, Simon (2007) Crime, Victimisation and Vulnerability. In: Sandra Walklate (ed.) *Handbook of Victims and Victimology*. Devon: Willan, 91-118.
<https://doi.org/10.4324/9781315712871>
- Jost, John T., Mahzarin R. Banaji (1999) A sztereotipizálás szerepe a rendszer igazolásában, a hamis tudat. In: Hunyady György, David L. Hamilton, Nguyen Luu Lan Anh (szerk.) *A csoportok percepciója*. Budapest: Akadémiai Kiadó, 489-518.
- Jost, John T., Mahzarin R. Banaji, Brian A. Nosek (2004) A decade of system justification theory: Accumulated evidence of conscious and unconscious bolstering of the status quo. *Political Psychology*, 25(6): 881–919. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9221.2004.00402.x>
- Kampusch, Natascha (2010) Budapest: Scolar Kiadó.
- Kiss László, Lévay Miklós (2020) Még egyszer a hajléktalanok büntethetőségéről. *Közjogi szemle*, 13(1): 8-21.
- Korinek László (2023) *Paradoxonok a kriminológiában*. Budapest: ORAC Kiadó Kft.
- Nagy Veronika (2020) *A mobilitás biztonságiasítása*. Budapest: Campus Kiadó.
- Pál Gábor (2020) Kvalitatív esettanulmány és diskurzuselemzés. In: Jakab András, Sebők Miklós (szerk.) *Empirikus jogi kutatások*. Budapest: Osiris Kiadó, 461-475.

- Pénzes János, Tátrai Patrik, Pásztor Zoltán István (2018) A roma népesség területi megoszlásának változása Magyarországon az elmúlt évtizedekben. *Területi Statisztika*, 58(1): 3-26. <https://doi.org/10.15196/TS580101>
- Podoletz Léna (2020) *Állami kontroll és marginalizáció*. PhD disszertáció. Budapest: ELTE ÁJK. <https://doi.org/10.15476/ELTE.2020.088>
- Róna Dániel, Sörös Anett (2012) A kuruc.info nemzedék. Miért népszerű a Jobbik a fiatalok között? In: Szabó Andrea (szerk.) *Racionálisan lázadó hallgatók 2012: Apátia – Radikalizmus – Posztmaterializmus a magyar egyetemisták és főiskolások körében I*. Szeged: Belvedere Meridionale, 113–157.
- Rubinton, Earl, Martin Weinberg (1987) *Deviance: The Interactionist Perspective*. 5th ed. New York: MacMillan.
- Szombati Kristóf, Feischmidt Margit (2012) *Gyöngyöspata 2011: A magyarországi szélsőjobboldal laboratóriuma: A politikai mozgósítás és az interetnikus konfliktus elemzése és tanulságai*. Budapest: Ökopolisz Alapítvány.
- Tóth, Borbála (2012) A digitális média feltérképezése: Magyarország. *Médiakutató*.
- Uszkiewicz Erik (2022) *Romák és rendőrök – egy neuralgikus viszonyrendszer Magyarországon*. PhD disszertáció. Budapest: ELTE Állam- és Jogtudományi Kar. <https://doi.org/10.15476/ELTE.2022.015>
- van Dijk, Teun (1993) Principles of Critical Discourse Analysis. *Discourse & Society*, 4(2): 249-283. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-41622-5>
- Weaver, Russel L. (1991) Some reflection on the case method. *Legal Studies*, 11(2):155-171.
- William Ryan (1971) *Blaming the Victim*. New York: Vintage Books.

5. A doktori értekezés témakörében készült publikációk jegyzéke

- Bárd Petra, Szontagh Veronika Anna (2021) Áldozathibáztatás kisebbségi csoportok sértettjeivel szemben. *Szociológiai Szemle*, 31(1): 29-56.
- Szontagh Veronika Anna (2021) Tényleg nem tehetjük meg? - Gondolatok egy portugál társadalmi vita margójára. In. Fazekas Marianna (szerk.) *Jogi Tanulmányok 2021: Jogtudományi előadások az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskoláinak Konferenciáján*. Budapest: ELTE ÁJK, 408-419.
- Szontagh Veronika Anna (2020) The chances of restorative justice in hate crime cases. *Hungarian Journal of Legal Studies*, 61(3): 313-324.
- Szontagh Veronika Anna (2018) Áldozathibáztatás jelensége gyűlölet-bűncselekmények esetében. In. Fazekas Marianna (szerk.) *Jogi Tanulmányok 2018: Jogtudományi előadások az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskoláinak Konferenciáján*. Budapest: ELTE ÁJK, 421-430.
- Szontagh Veronika Anna (2017) Gyűlölet-bűncselekmények a strasbourgi esetjog tükrében. *Kriminológiai Közlemények*, 77: 327-338.
- Szontagh Veronika Anna, Tran Dániel (2017) A gyűlölet politikája: közösségi, társadalmi és globális válaszok. *Belügyi Szemle*, 65(4): 108-111 (konferencia-beszámoló).
- Szontagh Veronika Anna (2016) R.B. kontra Magyarország ügy. *Közjogi Szemle*, 9(2): 64-66.
- Szontagh Veronika Anna (2016) A gyűlölet-bűncselekmények fogalmának konceptualizálása. In. Fazekas Marianna (szerk.) *Jogi Tanulmányok 2016: Jogtudományi előadások az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Doktori Iskoláinak Konferenciáján*. Budapest: ELTE ÁJK, 401-413.